

Darba ņēmēju tiesības visā pasaulē samazinās

*ITUC Globālais tiesību indekss 2025

Avots: ITUC

Saskaņā ar ITUC Globālo tiesību indeksu 2025, darba ņēmēju tiesības visos kontinentos strauji samazinās, Eiropā un Amerikā reģistrējot sliktākos rādītājus kopš indeksa izveides 2014. gadā. Tikai septiņas valstis šobrīd ir saņēmušas augstāko novērtējumu - 1 par darba ņēmēju tiesību ievērošanu, salīdzinot ar 39 valstīm, kas saņēmušas novērtējumu - 5.

Ja pašreizējā tendence turpināsies, nākamajos desmit gados neviena valsts nesaņems 1 punktu.

Svarīgākie secinājumi:

- Trīs no pieciem pasaules reģioniem piedzīvoja apstākļu pasliktināšanos. Amerikas (3,68) un Eiropa (2,78) ieguva sliktākos rezultātus kopš indeksa izveides. Eiropas valstīs turpinājās strauja situācijas pasliktināšanās no 1,84 punktiem 2014. gadā – tas ir lielākais kritums jebkurā pasaules reģionā pēdējo 10 gadu laikā.
- Tikai septiņas no 151 aptaujātajām valstīm (mazāk nekā 5 %) ieguva augstāko novērtējumu 1. Tas ir samazinājums no 18 valstīm pirms desmit gadiem.
- Desmit visnelabvēlīgākās valstis darba ņēmējiem ir **Bangladeša, Baltkrievija, Ekvadora, Ēģipte, Esvatini, Mjanma, Nigērija, Filipīnas, Tunisija un Turcija.**
- Nelabvēlīgākais reģions pasaulē darba ņēmējiem ir Tuvie Austrumi un Ziemeļāfrika, kur vidējais novērtējums ir 4,68.
- Arodbiedrību biedru varmācīgas nāves gadījumi reģistrēti **Kamerūnā, Kolumbijā, Gvatemalā, Peru un Dienvidāfrikā.**
- 87 % valstu neievēroja darba ņēmēju tiesības streikot, 80 % pārkāpa tiesības uz koplīguma slēgšanu.
- Darba ņēmēju piekļuve tiesu iestādēm bija ierobežota 72 % valstu, kas ir sliktākais rādītājs, kāds jebkad reģistrēts.

Pēc Otrā pasaules kara tika izveidotās sistēma, kuras pamatā bija demokrātija, arodbiedrību tiesības un taisnīgums. Savukārt, ITUC 2025. gada globālais tiesību indekss atklāj rezultātus, kas parāda, ka šī taisnīgi izveidotā sistēma ir saskaras ar nodevību”, uzsver ITUC ģenerālsekretārs Lūks Traiengls. “Valdības, faktiski, ir savstarpēji sadarbojušās desmitiem gadu ilgā deregulācijas, neoliberalisma un nolaidības procesa veicināšanā, kas noveda pie darba ņēmēju tiesību sabrukuma. Šis process ir atņēmis tiesības miljoniem cilvēku un pavēris ceļu ekstrēmismam, autoritārismam un miljardieru apvērsumam pret demokrātiju, kas tagad apdraud pašu demokrātiju. Ja šis lejupslīdes temps turpināsies, desmit gadu laikā pasaulē vairs nebūs nevienas valsts, kas saņemtu augstāko novērtējumu par darba ņēmēju tiesību ievērošanu. Šis ir globāls skandāls, bet tas nav neizbēgams - tas ir tāds lēmums, ko var atcelt. Tāpēc ITUC atklāj ultrabagāto un to politisko sabiedroto koordinēto uzbrukumu, lai manipulētu ar ekonomiku pret strādājošajiem. Nav izslēgts, ka darba ņēmēju tiesības vēl vairāk pasliktināsies 2026. gada Tiesību indeksā.

Kopā, ar spēcīgām, neatkarīgām arodbiedrībām un demokrātiju, kas darbojas visiem, mēs varam atgūt varu, atjaunot ekonomiku, kas kalpo cilvēkiem, nevis korporācijām. Mēs varam pieprasīt starptautiskām institūcijām atbildību attiecībā uz tiem, kuru dēļ tās ir izveidotas un kurām darba ņēmēji ir jāaizsargā. Mūsu kustība katru dienu cīnās par šādu nākotni — un nākamā gada indeksā jāparādās reālu pārmaiņu sākumam.”

Citi būtiskākie secinājumi:

- 12 valstīs apstākļi ir pasliktinājušies tik ļoti, ka konflikta un ar to saistītā tiesiskuma sabrukuma dēļ tās tagad ir saņēmušas vizemāko iespējamo novērtējumu 5+. Šīs valstis ir **Afganistāna, Burundi, Centrālāfrikas Republika, Haiti, Lībija, Mjanma, Palestīna, Somālija, Dienvidsudāna, Sudāna, Sīrija, Jemena.**

Tikai trīs valstīs 2025. gadā reitings ir uzlabojies - **Austrālijā (2), Meksikā (3) un Omānā (3).**

- Septiņām valstīm reitings ir pasliktinājies - **Argentīna (4), Kostarika (4), Gruzija (4), Itālija (2), Maurītānija (5), Nigēra (4), Panama (4).**
- 75 % valstu liegusi darba ņēmējiem tiesības dibināt arodbiedrības vai pievienoties tām.

- 74 % valstu kavējusi arodbiedrību reģistrāciju.
- 45 % valstu ierobežojusi vārda un pulcēšanās brīvību.
- Darbinieki tika arestēti un aizturēti 71 valstī.
- Darbinieki cieta no vardarbības 40 valstīs.

ITUC 2025. gada globālais tiesību indekss tika publicēts 2. jūnijā, lai tas sakristu ar Starptautiskās darba konferences (ILC) sākumu Starptautiskajā darba organizācijā Ženēvā, Šveicē - pasaules parlamentā darba jautājumos. ITUC prioritātes ILC ietver tiesību pārkāpumu novēršanu, aizsardzības uzlabošanu platformu ekonomikā, bioloģisko apdraudējumu novēršanu darbā un inovatīvu ceļu veicināšanu, lai formalizētu neoficiālo darbu. 2025. gada indeksā atklātie pārkāpumi veicinās un uzlabos šo darbu.

[ITUC Globālais tiesību indekss](#) ir visaptverošs pārskats par darba ņēmēju tiesībām likumos, kurā 151 valsts ir novērtēta pēc 97 rādītājiem, kas izriet no **ILO konvencijām un tiesu prakses, un kā tāds ir vienīgā šāda veida datu bāze. Pārkāpumi tiek reģistrēti katru gadu no aprīļa līdz martam.

*ITUC - <https://www.ituc-csi.org/who-we-are>

**ILO - <https://www.ilo.org/about-ilo>